

Landspakket Curaçao

Uitvoeringsagenda

1 juli – 30 september 2023

Op 4 april 2023 zijn Aruba, Curaçao, Sint Maarten en Nederland een nieuwe fase gestart door het ondertekenen van een zogenoemde 'Onderlinge regeling samenwerking bij hervormingen'. De onderlinge regeling vormt de basis waarop Curaçao en Nederland met elkaar samenwerken en heeft als leidende beginselen, eigenaarschap, gelijkwaardigheid, gemeenschappelijkheid.

Voor u ligt de Uitvoeringsagenda voor de periode 1 juli tot en met 30 september 2023. In het derde kwartaal van 2023 zullen de eerste resultaten zichtbaar worden van de implementatie van een aantal belangrijke hervormingsprojecten.

Voor financieel beheer wordt gestart met de implementatie van de aanbevelingen uit de doorlichting van het begrotingsproces en zal de oplevering van de jaarrekening 2022 aanzienlijk worden versneld ten opzichte van voorgaande jaren. Als onderdeel van het programma 'Verbeteren Functioneren Overheid' worden bij alle ministeries 'quick-scans' uitgevoerd en wordt de nieuwe Directie Topkader ingericht.

Steeds meer onderdelen van het hervormingsplan Belastingdienst komen in uitvoering, waardoor het functioneren en de dienstverlening verbeterd wordt. Ook wordt de nulmeting Functioneren Douane afgerond als eerste stap in het optimaliseren en verbeteren van de Douane-organisatie.

Voor het thema economische ontwikkeling wordt gestart met de implementatie van de belangrijkste hervormingsmaatregelen rond illegale tewerkstelling en het optimaliseren van de procedures voor vergunningsverlening. De rapporten over de noodzakelijke stelselwijziging in de zorg en over het doelmatigheidsonderzoek bij het Curaçao Medical Center worden afgerond.

Voor de noodzakelijke onderwijshervormingen wordt in het derde kwartaal een roadmap opgesteld met alle stakeholders. Verder wordt de Landsverordening op de Kansspelen in concept afgerond na verkregen advies van de Raad van Advies en ter behandeling aangeboden aan de Staten.

Leeswijzer

In deze Uitvoeringsagenda zijn de gerealiseerde afspraken uit de Uitvoeringsagenda 2023-Q2 verdwenen, de afspraken uit de Uitvoeringsagenda 2023-Q2 die nog gerealiseerd moeten worden blijven staan en nieuwe afspraken voor het komende kwartaal (2023-Q3) toegevoegd. Op deze manier is het overzichtelijk welke afspraken gelden voor het komende kwartaal. De beoogde resultaten worden doorgenummerd, zodat duidelijk is dat er stappen vooraf zijn gegaan aan de huidige afspraken.

G.S. Pisas
*Minister-president van
Curaçao*

A.C. van Huffelen
*Staatssecretaris van Binnenlandse
Zaken en Koninkrijksrelaties*

Thema A:
Financieel beheer

Thema E:
Economische hervormingen

Thema B:
**Kosten en effectiviteit
publieke sector**

Thema F:
Zorg

Thema C:
Belastingen

Thema G:
Onderwijs

Thema D:
Financiële sector

Thema H:
Versterken rechtsstaat

Thema A: Financieel beheer

Doel • het beheersen en het op orde krijgen van het financieel beheer en het financieel toezicht vanuit de noodzaak om als overheid 'in control' te zijn.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
A.1	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald hoe de financiële kolom wordt versterkt. Hierbij wordt in ieder geval gekeken naar de financiële en beleidscontrole (centraal en bij de diensten), de auditfunctie, en de positie van de Raad van Advies en de Algemene Rekenkamer. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	A.1.1	Doorlichting door Nederland samen met Curaçao van de praktijk van het begrotingsproces (met name de voorbereiding en opstelling van de begroting voor het komende jaar en de uitvoering van het lopende jaar (begrotingswijzigingen): begrotingsproces, meerjarenramingen (gewone dienst en kapitaaldienst), taken/verantwoordelijkheden/bevoegdheden (meest) relevante actoren (voorverkenning).	6. Vaststellen zienswijze over de uitkomsten en de aanbevelingen van de doorlichting van het begrotingsproces.	1 juli 2023	Curaçao	Momenteel stemt de Raad van Ministers de verschillende verbetervoorstellen af alvorens de zienswijze vast te stellen. Dit is noodzakelijk, want aanbevelingen uit de doorlichting raken bijvoorbeeld de verbetervoorstellen en activiteiten onder B.4.1 (organisatieinrichting). Hierdoor is de oude afrondingsdatum (31 januari 2023) op 1 juli 2023 gezet.
				7. Opstellen plan van aanpak implementatie aanbevelingen doorlichting begrotingsproces.	1 juli 2023	Curaçao + Nederland	Vooruitlopend op de vaststelling van de zienswijze (zie A.1.1.6), is een plan van aanpak opgesteld, maar deze moet op een aantal punten nog verder worden uitgewerkt. Verwachting is dat dit voor 1 juli is afgerond. Datum verschuift van maart naar juli.
				8. Bestuurlijk vaststellen plan van aanpak implementatie aanbevelingen doorlichting begrotingsproces.	31 augustus 2023	Curaçao	Zie toelichting A.1.1.7.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
A.1	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald hoe de financiële kolom wordt versterkt. Hierbij wordt in ieder geval gekeken naar de financiële en beleidscontrole (centraal en bij de diensten), de auditfunctie, en de positie van de Raad van Advies en de Algemene Rekenkamer. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	A.1.2	Toewerken naar een goedkeurende accountantsverklaring bij de jaarrekening die tijdig gereed is.	10. Verbeterd (jaareinde) proces en planning uitgewerkt om de doorlooptijd van de oplevering en controle van de jaarrekening fors te verminderen.	17 november 2023	Curaçao	Ten opzichte van voorgaande jaren is de doorlooptijd nog niet conform de wettelijke termijn, maar deze wordt wel verkort. Accountantsverslag en controleverklaring over 2022 worden in november afgegeven in plaats van oktober, omdat besloten is de administratie 1 maand langer open te houden om een volledige verwerking van de administratie zoveel mogelijk te garanderen.
				12. Aanvullend onderzoek naar mogelijkheden die kunnen helpen bij de uitvoering van de Roadmap Financieel Beheer, zoals aanpassingen in beleid en regelgeving.	31 januari 2024	Curaçao + Nederland	Door de vertraging bij activiteit A.1.2.7 is binnen de financiële functie de komende maanden onvoldoende capaciteit beschikbaar voor dit onderzoek. Deadline wordt bepaald op 31 januari 2024.
				13. Roadmap: Met betrekking tot het deeltraject "Beloning van Personeel" zal middels interne en externe rapportage worden vastgesteld dat de interne controle op de getrouwheid en rechtmatigheid van de opgenomen personeelsgegevens in de personeelsadministratie en de doorgevoerde mutaties in de salarisadministratie t/m 30 juni 2022 is afgerond (inclusief rapportage).	31 december 2023	Curaçao	Wacht op toegang tot de benodigde gegevens. De IAD heeft nog geen toegang tot de benodigde gegevens om de controle te kunnen uitvoeren en het is nog niet duidelijk wanneer deze gegevens beschikbaar komen. Oude afrondingsdatum (1 april 2023) wordt op 31 december 2023 gezet.
				14. Onderzoek ten behoeve van de implementatie van de nieuwe werkwijze is afgerond.	N.n.t.b.	Curaçao + Nederland	Het door een extern onderzoeksbureau verrichtte onderzoek is besproken, maar biedt nog te weinig houvast voor de implementatie van de verbeteringen in de verantwoordelijkheidsverdeling ten aanzien van het financieel beheer. Aanvullend onderzoek is noodzakelijk. Overleg met desbetreffend onderzoeksbureau vindt plaats.
				17. Uitvoeren periodieke interne audits door de IAD.	31 januari 2024	Curaçao	Op basis van de afspraken om de doorlooptijd van de oplevering en de controle van de jaarrekening te verkorten is de IAD gestart met kwartaal controles, waar de controlerend accountant (SOAB) op moet kunnen gaan steunen bij haar eigen controles.
				18. Uitvoering activiteiten volgens vastgestelde aanpak Roadmap om tot een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening te komen.	31 december 2023	Curaçao + Nederland	Rekeninghoudend met de diverse ontvangen adviezen (o.a. van Cft) heeft de Raad van Ministers de Roadmap in juni vastgesteld. In de volgende UA zullen de activiteiten nader worden gespecificeerd. De voor Q3 en Q4 2023 geplande activiteiten worden in ieder geval uitgevoerd volgens de vastgestelde aanpak.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
A.1	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald hoe de financiële kolom wordt versterkt. Hierbij wordt in ieder geval gekeken naar de financiële en beleidscontrole (centraal en bij de diensten), de auditfunctie, en de positie van de Raad van Advies en de Algemene Rekenkamer. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	A.1.3	Overzicht van de taken & rollen van de instituties die betrokken zijn bij het begrotings- en verantwoordingsproces en eventuele verbetervoorstellen in de (onderlinge) samenwerking daarbij.	4. Aanbesteding onderzoek naar de mogelijkheden om de positie en effectiviteit van de instituties te optimaliseren.	31 augustus 2023	Curaçao + Nederland	De Raad van Ministers wil eerst duidelijkheid krijgen over de aanpak met betrekking tot activiteit B2.1. Hierna zullen dezelfde uitgangspunten als bij B2.1 worden gehanteerd voor dit onderzoek. Hierdoor is de aanbestedingsdatum (31 januari 2023) op 31 augustus gezet.
				5. Eindrapportage onderzoek naar de mogelijkheden om de positie en effectiviteit van de instituties te optimaliseren.	30 november 2023	Curaçao + Nederland	Zie toelichting bij A.1.3.4. Afrondingsdatum verschuift mee.
				6. Onderzoeken mogelijkheden voor een alternatieve aanpak om de positie en effectiviteit van de instituties te optimaliseren.	1 augustus 2023	Curaçao + Nederland	NHC en TWO onderzoeken gezamenlijk de mogelijkheden voor een voor alle partijen aanvaardbare aanpak in plaats van het onder A.1.3.4 opgenomen onderzoek, waarbij bijvoorbeeld de Algemene Rekenkamer Nederland rechtstreeks ondersteuning biedt aan de Algemene Rekenkamer Curaçao.
		A.1.4	Uitwerken van een integrale visie en een stappenplan voor de langere termijn om het financieel beheer (incl. toezicht), het financieel beleid en het begrotingsproces op orde te krijgen, vanuit de noodzaak om als overheid in control te zijn.	1. Opstellen van een Theory of Change en bijbehorende routekaarten voor geheel thema A.	30 september 2023	Curaçao + Nederland	Ten tijde van het opstellen van deze uitvoeringsagenda moesten de gesprekken met de externe partij, die het traject zal begeleiden, nog worden gevoerd. Onder voorbehoud van de gekozen opzet en planning wordt de afrondingsdatum op 30 september 2023 gezet.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
A.2	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald of en hoe het gebruik van betrouwbare statistische informatie en data ten behoeve van beleidsontwikkeling en besluitvorming kan worden versterkt. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	A.2.2	Implementeren Plan van Aanpak Nationaal Statistisch Systeem (NSS) en mechanismen voor aanlevering, bewerken en disseminatie van data	2. Opleveren samenwerkingsconvenant, dat ten behoeve van het NSS.	30 september 2023	Curaçao	Het convenant over het tot stand brengen van data wordt voor het einde van het jaar ondertekend door betreffende stakeholders.
				3. Data base GMN aanpassen voor gebruik door CBS	1 juli 2023	Curaçao	Met de validatieomgeving van het Dashboard dat bij de database hoort, kan de kwaliteit van data worden gevalideerd. Later dit jaar zal het mogelijk zijn om andere databronnen van b.v. onderwijs en de basisregistratie te koppelen aan de database. Met inzet van data scientists kunnen gegevens beschikbaar gemaakt worden voor de ambtenarij en het publiek.
				4. Start ontwerp en bouw Data Dashboard	30 september 2023	Curaçao	Het starten van ontwerp en de bouw van het Data Dashboard van CBS volgt op het in geschikt maken van de Database van GMN voor gebruik door CBS (A.2.2.3.).
				6. Opleveren aangepaste of vernieuwde statistiekverordening.	31 maart 2023	Curaçao	Dit overkoepelende juridische raamwerk is een voorstel om de overgangsbepalingen, die na 10-10-10 zijn opgesteld en de verschillende wetteksten te vervangen. De nieuwe verordening, biedt het CBS, in lijn met aanbevelingen van de VN, meer ruimte om zelfstandig te functioneren en zo objectiviteit van statistiek te waarborgen. CBS is in afwachting van reactie SG BPD op Concept-verordening. Dit duurt langer dan verwacht.
				8. National Strategy for the Development of Statistics (NSDS) opgesteld	1 juli 2023	Curaçao	Datum geactualiseerd. Door grote drukte is CBS NL in Bonaire er niet tijdig in geslaagd de NSDS tijdig af te ronden. De National Strategy for the Development of Statistics geeft richting aan het uitvoeringsprogramma van CBS CUR en dient als basis voor de motivatie van de nieuwe statistiekverordening.
				10. Data bronnen van andere departementen en instanties (van b.v. onderwijs en basisregistratie) koppelen aan de database.	31 december 2023	Curaçao	Het koppelen van data bronnen volgt op het aanpassen van de Database voor CBS (A.2.2.3) en het inrichten en bouwen van de data dashboard (A.2.2.4).
A.3	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald of het subsidiebeleid, de uitvoering en de bestaande subsidiërelaties voldoen aan de eisen: rechtmatigheid, legitimiteit, effectiviteit en efficiency. Op basis van de uitkomsten zullen aanpassingen aan beleid en/of uitvoering worden doorgevoerd en onrechtmatig verstrekte subsidies met inachtneming van de wettelijke kaders en rechtsbeginselen (indien proportioneel) worden teruggevorderd.	A.3.1	Bepalen (o.a. op basis van bestaande onderzoeken) of het subsidiebeleid, de uitvoering en de bestaande subsidiërelaties naast de eisen van rechtmatigheid en legitimiteit voldoen aan de eisen van effectiviteit en efficiency en of de aanbevelingen uit het rapport "Mollen (2014)" en de het rapport van de Algemene Rekenkamer "Subsidie. Afwijkingen op de subsidieverordening en het subsidiebeleid over de jaren 2010 t/m 2015" (2018) zijn geïmplementeerd.	9. Onderzoek effectiviteit en efficiëntie subsidies afgerond.	31 augustus 2023	Curaçao + Nederland	Het onderzoek naar de subsidies van SOAW loopt naar tevredenheid en geeft naar verwachting praktische handvatten voor een goed werkend subsidieproces en een doelmatige en doeltreffende subsidieverlening. Wel is gebleken dat het onderzoek een maand langer nodig heeft om tot een goede afronding en afstemming te komen.
A.4	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zal worden bepaald hoe de inkoopfunctie kan worden versterkt, zodat de overheid op een zo doelmatige en effectief mogelijke wijze de inkoop van goederen en diensten kan verrichten. Daarbij zal centralisatie worden overwogen. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	A.4.0	Activiteit nader in te vullen				

Thema B: Kosten en effectiviteit publieke sector

- Doel**
- de doelmatigheid van de publieke sector verhogen door een verlaging van de public wage bill (in lijn met het Caribisch gemiddelde van 10 procent van het BBP) en het terugdringen van de kosten van de publieke sector in algemene zin;
  - het verhogen van de kwaliteit en de effectiviteit (inclusief uitvoeringskracht) van de publieke sector.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
B.1	De landen dragen zorg voor de continuïteit van vitale processen, waaronder in ieder geval wordt verstaan: elektriciteit, olievoorziening, internet en datadiensten, drinkwatervoorziening, vlucht- en vliegtuigafhandeling, scheepvaartafhandeling, betalingsverkeer, de hulpdiensten en communicatie daartussen en medische instellingen.	B.1.1	Doorlopend			Curaçao	
B.2	Op basis van een integrale doorlichting van de (semi-)overheidsbedrijven en overheidsentiteiten naar legitimiteit van publiek aandeelhouderschap (dienen ze publieke belangen/ doelen?), effectiviteit (bereiken ze de doelstellingen?) en doelmatigheid zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd.	B.2.1	Onderzoekskader bepalen en prioritering aanbrengen in doorlichting overheids-nv's	2. Onderzoeksopdracht aanbesteed.	31 juli 2022	Curaçao + Nederland	De RvM van Curaçao heeft de geplande doorlichting van de overheidsbedrijven aangehouden vanwege bezwaren van de Staten rond het eigenaarschap en opdrachtgeverschap van deze doorlichting en de mogelijke openbaarmaking van gevoelige informatie over overheidsbedrijven uit de doorlichting. NHC en TWO zijn tot een mogelijk alternatieve aanpak gekomen die naar verwachting voor de betrokken partijen aanvaardbaar is en die ter overweging aan de RvM kan worden voorgelegd. Na besluitvorming zal zo spoedig mogelijk kunnen worden gestart met de uitvoering van dit actiepunt.
		B.2.2	Uitvoeren doorlichting overheids-nv's.	1. Definitieve eindrapportage opgeleverd.	1 november 2022	Curaçao + Nederland	Zie toelichting B.2.1.2

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
B.4	Op basis van een integrale doorlichting zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd om de kwaliteit, effectiviteit en uitvoeringskracht van de overheidsorganisatie te verbeteren, waaronder ook wordt verstaan de slagkracht van de ministeriële staven.	B.4.1	Vaststellen overall plan van aanpak verbetertrajecten	8. Uitvoeren quick scans 9 ministeries, met prioriteit bij organisatie-inrichting ministeries	30 september 2023	Curaçao	Door vertraagde opdrachtverlening, is er nog geen start gemaakt aan het uitvoeren van de quick scans. Wanneer er (voor) 15 juni gestart is met de quick scans, zal deze activiteit eind september afgerond kunnen worden. De voorgaande deadline was 1 juli. De quick scans t.b.v. organisatie-inrichting ministeries vervangt de (risico)gerichte organisatie-doorlichting uit voorgaande agenda's (B4.1.5). Het uitvoeren van de verbetervoorstellen op het onderdeel personeel kan niet starten, zo lang er geen besluit wordt over de organisatie-inrichting (directies) ministeries (B4.1.9).
				9. Begeleiden besluitvorming RvM over rapport met de verbetervoorstellen	1 juli 2023	Curaçao	De bestuurlijke besluitvorming rond het rapport met de einddatum is verschoven naar 1 juli 2023, conform het besluit de RvM. De voorgaande deadline was 1 februari.
				10. Uitwerken voorwaarden voor besluitvorming over implementatie van de verbetervoorstellen	30 september 2023	Curaçao	De uitwerking bestaat o.a. uit een analyse van 1) noodzakelijke aanpassing wet- en regelgeving en 2) de impact van verbetervoorstellen voor lopende projecten Regeerprogramma en Landspakket. De RvM heeft hier op 22 maart 2023 besluiten over genomen. Het sociaal beleidskader is ook gereed maar moet nog worden besproken met het Centraal Georganiseerd Overleg in Ambtenarenzaken (CGOA). De quick scans (B4.1.8), die ook onderdeel zijn van de uitwerking, moeten nog starten.
				13. Werving en selectie programmaorganisatie	1 maart 2023	Curaçao	Door vertraagde besluitvorming loopt de werving en selectie ten behoeve van de programmaorganisatie door in het derde kwartaal.
				14. Start implementatietraject	30 september 2023	Curaçao	De start -die al in Q2 en Q3 wordt voorbereid- is afhankelijk van besluit RvM en betreft onder meer de volgende activiteiten: 1. Ontwerp en inrichting Directoraat Topkader; 2. Ontwerp en inrichting directie Landsbeleid 3. Bemensing functies managementlaag 1 + 2 4. Samenhang organiseren met andere lopende projecten Regeerprogramma en Landspakket met organisatorische consequenties 5. Uitwerken concept externe dienstverlening/overheidsloketten 6. Uitwerken concept interne dienstverlening en bedrijfsvoering, met adviesteams als prioriteit 7. Uitwerken instrumentarium voor inrichten, besturen en managen van interministeriële projecten 8. Uitwerken taken-verantwoordelijkheden-bevoegdheden-matrix voor alle managementfuncties 9. Overheidsbreed trainings- en opleidingsprogramma opstellen.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
B.4	Op basis van een integrale doorlichting zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd om de kwaliteit, effectiviteit en uitvoeringskracht van de overheidsorganisatie te verbeteren, waaronder ook wordt verstaan de slagkracht van de ministeriële staven.	B.4.2	Doorlichting wetgevingsfunctie	1. Actualiseren, consolideren en digitaliseren wettenbestand conform huidig staatsbestel (wegwerken achterstanden ontstaan na 10-10-10)	31 maart 2024	Curaçao + Nederland	De teams die betrokken zijn bij aanpassen, consolideren en digitaliseren van wetteksten zijn nu op sterkte. Er moeten meer teksten worden aangepakt dan waar initieel rekening mee gehouden is. WJZ komt in Q3 met nieuwe planning en kostenraming.
				4. Afronding werving en selectie wetgevingsjuristen arbeidsrecht, financieel/fiscaal recht en sociale zekerheid.	Doorlopend	Curaçao + Nederland	TWO zet (oud-)medewerkers het ministerie van SZW van Nederland in, t.b.v. wetgevingsondersteuning ten behoeve van de wetgevingstrajecten die te maken hebben met sociale zekerheid. De komende periode wordt verkend of dit ook een oplossing kan bieden voor andere wetgevingstrajecten.
				6. Opleveren functiewaarderingsonderzoek en aanbieden rapport RvM	30 september 2023	Curaçao	Dit functiewaarderingsonderzoek t.b.v. een nieuwe bezoldigingsstructuur wordt uitgevoerd door UBR BZK, in coördinatie met het programma Verbeteren Functioneren Overheid (B4.1).
				7. Uitverhuizen en ontvlechten huurcommissie bij WJZ afgerond.	31 maart 2024	Curaçao	Het secretariaat van de huurcommissie heeft in haar functie geen raakvlak met de functie van WJZ. Het ligt voor de hand het secretariaat over te hevelen naar front office functies van b.v. BPD vergunningenloket of domeinbeheer VVRP, maar WJZ wacht nog op een besluit over waar het secretariaat wordt ondergebracht.
B.5	Op basis van onderzoek naar de primaire, secundaire en tertiaire arbeidsvoorwaarden (waaronder overwerkvergoedingen, verlofregelingen, bijzondere beloningen en toeslagen, reizen en reisvergoedingen, etc.) worden voorstellen voor mogelijke versoering ontwikkeld en geïmplementeerd.	B.5.3	In aanvulling op het vergelijkend onderzoek naar de primaire, secundaire en tertiaire arbeidsvoorwaarden wordt een benchmark onderzoek uitgevoerd waarin de arbeidsvoorwaarden uit de (semi)publieke sector worden vergeleken met de private sector.	7. De beleidsreactie is bestuurlijk vastgesteld.	30 september 2023	Curaçao + Nederland	De rapportage is opgeleverd. Er vindt momenteel afstemming plaats over de afronding. De voorgaande deadline was 30 mei.
				8. Nog te bepalen.	N.n.t.b.	Curaçao + Nederland	Vervolgacties worden bepaald op basis van het onderzoeksrapport en de beleidsreactie.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
B.6	In het kader van een optimale personele inzet wordt de formatie, bezetting en daadwerkelijke aanwezigheid en inzetbaarheid van medewerkers van overheid en overheidsorganisaties onderzocht. Indien medewerkers onterecht loon ontvangen worden, afhankelijk van de situatie, maatregelen getroffen (o.a. stopzetten salaris, ontslagtraject).	B.6.3	Implementatie mobiliteitsbeleid	4. Implementatie gereed.	31 december 2023	Curaçao	Activiteit vanaf Q3 2023 onder Programma VFO (B4.1).
				5. Inrichten mobiliteitsbureau: procedures en processen ten behoeve van oplossen (juridische) knelpunten	n.t.b.	Curaçao	De voorgaande deadline was 30 maart. Het inrichten van procedures en processen ten behoeve van het oplossen van juridische knelpunten rond aanstellingen van medewerkers, was op 30 maart 2023 niet afgerond. Deze activiteit wordt vanaf Q3 2023 onder gebracht in het Programma VFO (B4.1). De planning wordt afhankelijk van status bij overdracht opnieuw bepaald.
				6. Inrichten mobiliteitsbureau: vaststellen richtlijnen en procedures voor toepassen (intern) herplaatsing actieven, flexibele inzet, gedwongen uitstroom en waarnemingen korter dan jaar.	n.t.b.	Curaçao	Deze activiteit wordt vanaf Q3 2023 onder gebracht in het Programma VFO (B4.1). De planning wordt afhankelijk van status bij overdracht opnieuw bepaald. De voorgaande deadline was 30 maart.
				7. Sociaal plan: concept ontwerp-beleidsdocument Sociaal Plan gereed.	n.t.b.	Curaçao	Het concept ontwerp beleidsdocument Sociaal Plan is gereed en het overleg met de CGOA wordt gestart. Deze activiteit wordt vanaf Q3 2023 onder gebracht in het Programma VFO (B4.1). De voorgaande deadline was 30 maart.
		B.6.6	Moderniseren arbeidsvoorwaarden	1. Beleidskader gereed	15 augustus 2023	Curaçao	Modern arbeidsvoorwaardenbeleid leidt tot een efficiënte overheid, met zo laag mogelijke kosten. Deze overheid is een aantrekkelijke werkgever, die binnen de financiële ruimte inspeelt op veranderingen in de arbeidsmarkt. Het plan dat leidt tot modern arbeidsvoorwaardenbeleid wordt afgerond en binnenkort aangeboden aan de RvM.
		B.6.7	Optimaliseren personele inzet programmastructuur en staande organisatie Ministerie BPD: investeren in aansluiting van de programmastructuur op de staande organisatie van het Ministerie BPD.	3. Ambtenaren die betrokken zijn bij het Landspakket zijn getraind op het gebied van projectmanagement	1 oktober 2023	Curaçao en Nederland	De training zal naar verwachting in september van start gaan.
				4. Opstellen roadmap.	1 oktober 2023	Curaçao en Nederland	Het maken van de roadmap o.b.v. de uitkomsten van de Theory of Change.
B.7	Er wordt een aanpak ontwikkeld gericht op het terugdringen en beheersen van de kosten voor externe inhuur.	B.7.0	Activiteit nader in te vullen				
B.8	Op basis van een doorlichting van de HR-functie (beleid, HR-advies, administratie en instrumentarium) worden verbetervoorstellen ontwikkeld en geïmplementeerd.	B.8.2	Selectie projectleider & kwartiermakers versterking HR-functie	1. Projectleider en kwartiermaker implementatie service delivery model aangesteld.	1 juli 2022	Curaçao	In het derde kwartaal wordt de werving opnieuw gestart. Dit valt vanaf Q3 2023 onder Programma VFO (B4.1).
		B.8.3	Vaststellen plannen van aanpak op de onderdelen uit het overall plan van aanpak versterking HR-functie	1. Prioritering van uit te werken deelplannen per onderdeel van de HR service delivery model.	30 september 2022	Curaçao	Na aanstelling van de projectleider worden de prioriteiten bepaald. De aanstelling van de projectleider moet opnieuw worden gestart.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
B.9	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek wordt strategisch personeelsbeleid ontwikkeld. Hieronder wordt in ieder geval verstaan: - een strategische personeelsplanning i.r.t. de uitkomsten van de doorlichting onder B.4; - invoer van een prestatie-management systeem binnen het ambtelijk apparaat; - het beperken van de politieke invloed op personeelsaangelegenheden.	B.9.1	Herijken businessplannen 2010 naar meerjarige planning, waarbij een public wage bill van 10% BBP gerealiseerd wordt in 2026.		n.t.b.	Curaçao	Het herijken van de businessplannen volgt op de quick scans (B4.1.8), zal daarom op zijn vroegst in het vierde kwartaal starten. Dit wordt vanaf Q3 2023 onder Programma VFO (B4.1) opgepakt.
B.10	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zullen de behoefte en kosten met betrekking tot huisvesting inzichtelijk worden gemaakt en mogelijkheden tot kostenverlaging en verbeteringen worden onderzocht en, indien aanwezig, worden doorgevoerd. Beoogd is een kostenreductie van 20% in 5 jaar (begroting 2020 als ijkpunt) die verwerkt is in de begroting voor 2025.	B.10.2	Opstellen plan van aanpak (2.0) fase 2.	2. Koppeling MVA Panden in eigendom t.b.v. overheidshuisvesting gekoppeld aan de administratie van het Ministerie van Financiën.	30 juni 2023	Curaçao	Nadat de vastgoedportefeuille met een koppeling van 80% van het totaal afdoende is gekoppeld.
				8. Vaststelling definitie huisvestingskosten en omvang huisvestingskosten in referentie jaar 2020 (door RvM)	31 maart 2023	Curaçao	Datum geactualiseerd. De definitie en de omvang van de huisvestingskosten (in referentiejaar 2020) zijn opgesteld.
		B.10.3	Implementatie plan van aanpak	4. Opleveren Huisvestingsbeleid (normering & kwaliteit), inclusief voorstellen voor procesverbetering	30 september 2023	Curaçao	Datum geactualiseerd. Het beleid wordt gefaseerd doorgevoerd en heeft in eerste instantie betrekking op nieuwe huisvesting.
				6. Inventarisatie grootschalige nieuwe huisvestingsopgaves (incl. 'verhuizingen').	Doorlopend	Curaçao + Nederland	De ingestelde werkgroep Huisvestingsbeleid, die bestaat uit leden van de departementen, moet het initiatief nemen voor de inventarisatie per ministerie.
				9. Reductie energieverbruik overheid huisvesting	30 september 2023	Curaçao	Datum geactualiseerd. De voorgestelde beheersmaatregelen worden in Q3 alsnog omgezet naar een concept beleidskader. Er is een projectleider aangesteld bij Aqualectra die zal adviseren over een aantal quick wins. Het realiseren van energiereductie valt niet onder de verantwoordelijkheid van de uitvoerders van activiteiten i.h.k.v. B10, maar draagt wel bij aan de besparingsdoelstelling.
				12. Nota 'problemanalyse' & verbetervoorstellen door de nieuwe vastgoedmanager	30 september 2023	Curaçao	Datum geactualiseerd. De nieuwe vastgoedmanager is net gestart en zal een voorstel uitwerken voor de samenstelling en opbouw van de Afdeling Vastgoed onder Domeinbeheer 2.0. Deze actie is van eminent belang voor B10, maar vormt een onderdeel van het E7 traject (van het Ministerie van VVRP).
13. Kwantitatieve nulmetingen (m2 per medewerker) t.b.v. een Huisvestingsplan per ministerie.	30 september 2023	Curaçao	Datum geactualiseerd, omdat het nieuwe huisvestingsbeleid nog moet worden vastgesteld.				

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
B.11	In het kader van een efficiënte overheid zullen de mogelijkheden voor een digitale overheidsomgeving en digitale dienstverlening worden onderzocht. Op basis van een onderzoek zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd.	B.11.1	Eerste quickscan stand van zaken	3. Opstellen implementatie programma en plannen van aanpak.	1 juli 2023	Curaçao + Nederland	Datum geactualiseerd. De projectplannen voor eHerkenning (B11.5), Secure Data Exchange (B11.8) en de notitie over het inrichten CIO-office (B11.2) zijn in concept gereed. Uitvoering wacht op financiering. TWO en BPD overleggen over een financiële meerjarenplanning en de dekking daarvan. Ondertussen werkt het programmateam Digitalisering door aan het uitbreiden van het zaakstelsel (B11.4) en start met de implementatie van M365 (B11.9), waar Min AZ, MEO en BPD middelen voor hebben.
		B.11.2	Inrichten CIO office	1. Opleveren organisatieplan.	1 juli 2023	Curaçao	Datum geactualiseerd. De notitie over het inrichten CIO-office is opgeleverd zodat de stuurgroep voor het derde kwartaal een besluit kon nemen. Daarna kan het concept-plan van aanpak na eventuele aanpassing worden vastgesteld.
		B.11.3	Generieke cloud omgeving	4. In gebruik nemen Cloud omgeving	1 juli 2023	Curaçao + Nederland	Voordat er applicaties in de Cloud omgeving in gebruik genomen worden zal er vanuit het nieuwe CIO-office een richtingbepalend advies moeten komen.
		B.11.4	Uitbreiden functioneel systeem	2. Planning werkzaamheden, opleidingen, inrichting zaakstelsel en bouwen & testen zaaktypen afgerond.	1 juli 2023	Curaçao	Er worden 17 standaard zaaktypen opgeleverd. De opleidingen volgen aansluitend op het opleveren van alle zaaktypen.
				3. Livegang uitgebreid zaakstelsel	1 juli 2023	Curaçao	Dit betreft het intern in gebruik nemen van de opgeleverde zaaktypen. Wanneer een digitale identificatie (B11.4) beschikbaar is, kan het mogelijk gemaakt worden om op afstand b.v. een vergunning aan te vragen.
		B.11.5	Digitale identificatie	3. Afronden plan van aanpak.	1 juli 2023	Curaçao + Nederland	Na beoordeling door de stuurgroep wordt het Plan van Aanpak definitief gemaakt en doorgeleid naar de RvM. Wanneer het besluit heeft plaatsgevonden zal er worden gestart met EHerkenning, ten behoeve van het vergunningenloket.
		B.11.8	Data Exchange project (ter vervanging van Stelsel Basisregistraties, B.11.6)	2. Planning werkzaamheden, opleidingen, inrichting zaakstelsel en bouwen & testen zaaktypen afgerond.	1 juli 2023	Curaçao	Nadat de eerste 2 PVA's, die van het CIO office en van M365, zijn goedgekeurd, wordt het Data Exchange project in gang gezet.
B.11.9	Implementatie van M 365	2. Start projectleider met implementatieprojectplan	1 juli 2023	Curaçao	Zie B11.1.3		
B.13	Maximaliseren duurtetoeslag op 100 procent van salaris; verlagen huidige duurtetoeslag uitkeringen met 10 procent (en geen indexering), waarbij rekening zal worden gehouden met mogelijk onevenredige financiële implicaties in individuele gevallen.	B.13.1	Besluitvorming over implementatiemogelijkheden, op basis van door Curaçao aan te leveren gedegen onderbouwing.	3. Uitvoering besluitvorming.	n.n.b.	Curaçao + Nederland	De maximalisatie van de duurtetoeslag op 100 procent van het salaris is reeds doorgevoerd per 1 januari 2016. Besluitvorming over het verlagen en niet indexeren van de duurtetoeslag is uitgesteld en wordt in samenhang gezien met maatregel E.4.1.1 Hervorming Sociale Verzekeringen.

Thema C: Belastingen

- Doel**
- het herinrichten van een robuust belastingstelsel met een brede grondslag, dat bijdraagt aan een eerlijke(re) verdeling van het inkomen, stimulering van de economie en uitvoerbaarheid en controleerbaarheid door de Belastingdienst;
  - het realiseren van adequaat ingerichte belastingdiensten.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
C.1	Om inkomsten te verhogen en het stelsel robuuster en eenvoudiger te maken zal een integrale doorlichting worden uitgevoerd van het fiscale stelsel inclusief de inkomstenbelasting. De volgende voorstellen zullen worden meegewogen: - Verbreding van de belastingbasis, verschuiving van directe naar indirecte belastingen en invoering VAT/BTW van 12,5 procent, conform voorstellen van de Fiscal Affairs Department (FAD) van het IMF of ABB conform fiscaal stelsel Caribisch Nederland. - Maatregelen gericht op substantiële vermindering van belastinguitgaven en bijdragen/overdrachten aan derden. - Beperken bestuurlijke inmenging/discretionaire bevoegdheden van zowel ambtenaren als bestuurders (m.b.t. aftrekposten, 'tax holidays'). Op basis van de doorlichting en adviezen zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd. Rekening zal gehouden worden met internationale regels van o.a. de OECD.	C.1.2	Uitvoering Quickwins uit het PVA.	3. Vastgestelde eerste deel veegwet.	30 september 2023	Curaçao	Wetswijziging herstelt omissies in of past diverse oudere landsverordeningen aan, voert aanbevelingen van OESO door en implementeert adviezen van Curaçaose adviesorganen. Curaçao doorloopt het wetgevingstraject en verwerkt het ontvangen advies van de SER Curaçao op de concept-Landsverordening.
				4. Vastgestelde wetswijziging omzetbelasting (OB).	1 januari 2024	Curaçao	Wetsvoorstel maakt uitzonderingen op OB-verplichting mogelijk en wijzigt wijze van inning van een deel van de verschuldigde OB. Curaçao doorloopt het wetgevingstraject en verwerkt het ontvangen advies van de SER Curaçao.
				7. Vastgestelde wetvoorstellen uit visiedocument IB & WB.	1 december 2023	Curaçao	Wetsvoorstel moet versimpelingen realiseren, mazen dichten en effectiviteit verbeteren. Curaçao start het wetgevingstraject om het visiedocument IB & WB om te zetten in een wet.
				8. Vastgesteld rulingbeleid.	15 juni 2023	Curaçao	Rulingbeleid informeert betrokkenen over rulingverzoeken, doorlooptijden en processen. Publiceren rulingbeleid door de Belastingdienst.
		C.1.4	Geactualiseerd hervormingsplan ten behoeve van implementatiefase.	1. Geactualiseerd en vastgesteld hervormingsplan belastingstelsel.	31 december 2023	Curaçao + Nederland	Opstellen van een visiedocument met hervormingskaders (rekening houdend met de laatste bestuurlijke prioriteiten en voortschrijdende inzichten, internationale- en EU-regelgeving en richtlijnen met betrekking tot belastingheffing en TWO-adviezen) in Q3. Actualiseren bestaand hervormingsplan in Q4.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
C.4	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek wordt bepaald of en hoe de Belastingdienst kan worden geoptimaliseerd en gemoderniseerd, dusdanig dat belastinginning effectief en efficiënt kan plaatsvinden. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	C.4.5	Geactualiseerd hervormingsplan ten behoeve van implementatiefase.	4. Geoptimaliseerd informatiemanagement.	31 december 2023	Curaçao	Uitvoeren inventarisatie voor portfoliomanagement. Opzetten van een afdeling informatiemanagement.
				5. Geoptimaliseerde organisatie-inrichting	31 december 2023	Curaçao	Herinrichten van de structuur, de formatie en het functiehuis van de geïntegreerde organisatie in Q3. Opstellen en vaststellen formatie- en opleidingsplan in Q3. Integreeren Inspectie en Ontvanger in Q4.
		C.4.6	Op basis van bestaand en aanvullend onderzoek wordt bepaald of en hoe de Douane kan worden geoptimaliseerd en gemoderniseerd. Op basis van voorstellen zal besluitvorming en implementatie plaatsvinden.	1. Vastgesteld plan van aanpak voor de modernisering en optimalisering van de Douane.	31 juli 2023	Curaçao + Nederland	Aanpassen plan van aanpak aan de hand van appreciatie door TWO/Douane Nederland, waarna het plan van aanpak kan worden vastgesteld door de Raad van Ministers. Oorspronkelijke deadline was 31 maart 2023.
				3. Afgeronde nulmeting naar functioneren Douane Curaçao	30 oktober 2023	Curaçao + Nederland	Met hulp van Douane Nederland uitvoeren van een nulmeting bij Douane Curaçao aan de hand van een internationale standaard.
		4. Aangepast wettelijk kader voor de Douane.	31 december 2023	Curaçao	De concept Nota van Wijziging ALDA is eind juni 2023 klaar en zal vervolgens aan de Raad van Ministers aangeboden worden. Vervolgens zal worden gestart met het aanpassen en moderniseren van de delegatiebepalingen in ALDA.		
C.5	Er wordt een Belastingregeling voor Nederland en Curaçao overeengekomen, in lijn met minimum Base Erosion and Profit Shifting (BEPS) voorwaarden waarbij o.a. wordt gekeken naar het voorkomen mogelijke winstverschuivingen.	C.5.1	Belastingregeling overeenkomen	2. Regeling heeft adviestraject doorlopen en is behandeld in de parlementen.	1 januari 2024	Curaçao + Nederland	Parlementaire behandeling in Nederland en Curaçao. Oorspronkelijke deadline was 1 januari 2023.

Thema D: Financiële sector

- Doel**
- het realiseren van een stabiele financiële sector die zijn rol ter ondersteuning van de reële economie op een goede manier kan vervullen;
  - het realiseren van een passende wijze van regulering van de financiële sector, waarbij adequaat toezicht wordt gehouden op de naleving;
  - het realiseren van een toezichthouder die tijdig en daadkrachtig optreedt bij problemen bij financiële ondernemingen.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
D.1	Er wordt een integrale doorlichting van de financiële sector uitgevoerd door een externe onafhankelijke partij. Op basis van de uitkomsten van deze doorlichting worden maatregelen geformuleerd om tekortkomingen te adresseren.	D.1.2	Op zo kort mogelijke termijn volledige invulling geven aan maatregelen om tekortkomingen te adresseren naar aanleiding van aanbevelingen van het IMF inzake de financiële sector van de monetaire unie Curaçao-Sint Maarten	2. Voortgang van de uitvoering van de aanbevelingen van het IMF monitoren en bijsturen waar nodig.	Doorlopend	CBCS	Gelet op de autonome positie van de CBCS zal in het derde kwartaal na overleg met de CBCS en instemming door Curaçao en Nederland worden besloten of opname van de actiepunten onder Thema D in de uitvoeringsagenda nog langer wenselijk is.
				3. Inrichten Financiële Stabiliteitscomité t.b.v. beleidsdialoog met Min Fins Curaçao en Sint Maarten	30 september 2023	CBCS	Idem.
				4. Strategische Review toekomstige financiële sector	30 september 2023	CBCS	Idem.
				5. Afronden implementatie Risicogericht toezicht	31 december 2024	CBCS	Idem.
				6. Versterken handhavingsinstrumentarium ter verantwoording van financiële instituties	30 september 2023	CBCS	Idem.
				7. Review resolutieraamwerk en implementatie DGS	31 december 2024	CBCS	Idem.
D.2	Er wordt een integrale doorlichting van het stelsel van toezicht (wet- en regelgeving, toezichtbeleid) op de financiële markten uitgevoerd door een externe onafhankelijke partij. Op basis van de uitkomsten van deze doorlichting worden maatregelen geformuleerd om tekortkomingen te adresseren.	D.2.1	Na binnenkomst resultaten van het onderzoek, onderzoeksresultaten delen met Nederland.	2. Voortgang van de uitvoering van de aanbevelingen van het IMF monitoren en bijsturen waar nodig. Bij de verdere uitvoering van het hervormingsprogramma door de CBCS zullen in lijn met de aanbevelingen van het IMF de transitie naar risico-gebaseerd toezicht en de versterking van toezichthandhaving worden geprioriteerd.	Doorlopend	CBCS	Idem.
D.4	Er vindt modernisering plaats van bekende tekortkomingen in wet- en regelgeving, in ieder geval invoering Depositogarantiestelsel DGS en modernisering resolutieraamwerk). Overzicht van welke wetgeving zou moeten worden aangepast, vervolgens aanpassing, besluitvorming en implementatie van de wetgeving.	D.4.1	Voortzetting plan van aanpak CBCS, ontwikkeling wetgevingskalender en afspraken met WJZ over versterking wetgevingscapaciteit.	2. Wetgevingskalender implementeren. Bij de verdere uitvoering van het hervormingsprogramma door de CBCS zal, in lijn met de aanbevelingen van het IMF, bij de verdere modernisering de depositogarantiestelsels worden geprioriteerd.	Doorlopend	CBCS + Curaçao	Idem.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
D.5	De governance van de CBCS wordt versterkt, conform internationale best practices waaronder door het scheiden van verschillende taken binnen de CBCS.	D.5.2	Op zo kort mogelijke termijn volledig invulling geven aan maatregelen om tekortkomingen te adresseren naar aanleiding van aanbevelingen van het IMF inzake de interne organisatie van de CBCS.	1. Voortgang aanbevelingen naar aanleiding van review interne organisatie monitoren. Bij de opvolging van de aanbevelingen uit het IMF-rapport staat de onafhankelijkheid van de CBCS voorop.	Doorlopend	CBCS + Curaçao	De interne governance is een verantwoordelijkheid van de CBCS. Het bewaken van de onafhankelijkheid is een verantwoordelijkheid van zowel de landen Curaçao en Sint Maarten als van de CBCS.

Thema E: Economische hervormingen

- Doel**
- het realiseren van een weerbare, dynamische en veerkrachtige economie;
  - het realiseren van een robuust en betaalbaar sociaal zekerheidsstelsel, dat de prikkels op de juiste plek legt.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
E.1	Er zal een integrale analyse van het huidige arbeidsmarktbeleid, wet- en regelgeving worden uitgevoerd op basis waarvan het arbeidsmarktbeleid wordt geactualiseerd en gemoderniseerd. Maatregelen als arbeidstijdverkorting, deeltijdwerken, contracten voor bepaalde tijd, versoepelen ontslagrecht, wegnemen belemmeringen voor aannemen buitenlandse arbeidskrachten, illegale tewerkstelling en bestrijding van de jeugdwerkloosheid zullen in de analyse worden betrokken. Op basis van de analyse worden voorstellen ontwikkeld en geïmplementeerd.	E.1.1	Onderzoek arbeidsmarktbeleid en wet- en regelgeving.	6. Implementatieagenda opgesteld.	Q1/Q2 2024	Curaçao + Nederland (werkgroep E.1)	Het onderzoeksrapport is afgerond. Na dialoog met sociale partners (vakbonden en werkgevers) en het besluitvormingsproces met SOAW en de SVB, kan een implementatieagenda worden opgesteld.
				7. Implementatieagenda vastgesteld.	Q2 2024	Curaçao + Nederland	Zie toelichting E.1.1.6.
E.2	De informele economie en illegale arbeid wordt tegengegaan. Op basis van onderzoek naar de omvang van de informele economie zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd.	E.2.0	Activiteit nader in te vullen				
E.3	Illegale tewerkstelling van buitenlandse arbeidskrachten wordt tegengegaan. Er zal onderzoek worden gedaan naar illegale tewerkstelling van buitenlandse arbeidskrachten. Op basis van de resultaten en aanbevelingen worden voorstellen ontwikkeld en geïmplementeerd.	E.3.1	Onderzoek illegale tewerkstelling arbeidskrachten, inclusief verbeteren van de toelatingsketen.	8. Vastgesteld plan van Aanpak waarin hervormingsmaatregelen worden voorgesteld.	31 juli 2023	Curaçao	Datum geactualiseerd. Mede op basis van het adviesrapport "Van Denken naar Doen" van EY en het ARC-rapport wordt een plan van aanpak afgerond. De vaststelling volgt in het derde kwartaal.
				9. Start implementatie hervormingsmaatregelen.	31 juli 2023	Curaçao + Nederland	Datum geactualiseerd. Nadat politieke besluitvorming in de RvM heeft plaatsgevonden, kan worden gestart met de implementatie van de geprioriteerde hervormingsmaatregelen (zie ook E.3.1.8). De mijlpalenplanning van de implementatie wordt opgenomen in de volgende uitvoeringsagenda's.
				10. Start nader onderzoek	N.n.t.b.	Curaçao + Nederland	Het onderzoek illegale tewerkstelling arbeidskrachten heeft een lijst quick wins en korte- en langetermijnmaatregelen opgeleverd (E.3.1.6). Het onderzoek heeft tevens uitgewezen dat er op een aantal onderwerpen nader onderzoek moet worden gedaan (E.3.1.7). Het nader onderzoekstraject is in onderling overleg getemporeerd, gezien de veelheid aan onderzoeken bij SOAW die al lopen of net zijn afgerond en waar de overgang naar implementatie van hervormingsmaatregelen momenteel veel van de organisatie vraagt.
		E.3.3	Doorlichting van de Arbeidsinspectie SOAW	5. Implementatie afgerond.	30 april 2024	Curaçao + Nederland	De minister SOAW heeft het Programma Modernisering Inspectie SOAW goedgekeurd. De verandermanager SOAW voert het programma uit. In de volgende UA kunnen relevante mijlpalen uit het implementatieplan worden overgenomen in de uitvoeringsagenda.
				6. Programma modernisering inspectie SOAW is afgerond.	30 juni 2024	Curaçao + Nederland	Het streven is om het Programma Modernisering Inspectie SOAW halverwege 2024 af te ronden.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
E.4	Bewerkstelligd wordt dat het stelsel van sociale zekerheid een activeringsfunctie zal hebben, met de juiste prikkels, waarbij tevens zorggedragen wordt voor adequaat sociaal vangnet. Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd. Bezien in samenhang met de maatregelen omtrent de hervorming van de arbeidsmarkt.	E.4.1	Realiseren duurzame betaalbaarheid Sociale Verzekeringen (behoudens zorggerelateerd). Hierbij wordt zowel de financieringskant, als de kostenkant meegenomen.	3. Eindrapport 'sociale verzekeringen' en notitie 'Hervormingen Arbeidsmarkt en Sociale Zekerheid' zijn opgeleverd.	1 juli 2023	Curaçao + Nederland (werkgroep sociale verzekering en)	Het eindrapport en de overkoepelende notitie "Hervormingen Arbeidsmarkt en Sociale Zekerheid" waarin de uitkomsten van het onderzoek E.1 en E.4.1 in samenhang worden gezien, worden in juni 2023 opgeleverd.
		E.4.2	Realiseren duurzame betaalbaarheid sociale voorzieningen. Hierbij wordt zowel de financieringskant, als de kostenkant meegenomen.	9. Uitvoeringsagenda wordt uitgevoerd en gemonitord.	15 december 2023	Curaçao + Nederland (werkgroep E.4)	SOAW monitort de uitvoering van deze agenda en de opvolging van de aanbevelingen. Juridische bijstand vanuit TWO wordt op verzoek van SOAW geleverd.
		E.4.3	De werkgroep SVB maatregelen werkt opties uit die op de korte termijn een bijdrage leveren aan de houdbaarheid van de sociale zekerheid en de zorg (zie ook F.3.2).	2. Maandelijks rapportage SVB-maatregelen, waaruit blijkt dat Curaçao op schema is om structureel evenwicht in het schommelfonds te bereiken in 2022 en 2023 zonder de landsbijdrage te verhogen. 3. Invoering noodzakelijke wetgeving en aanvullende beheersmaatregelen.	Maandelijks, laatste dag van de maand. 1 juli 2023	Curaçao Curaçao	Conform besluitvorming RMR 18 juni 2021. De noodzakelijke wetgeving voor wat betreft het Fonds BVZ moet zo snel mogelijk worden doorgevoerd nu de streefdatum van 1-1-2023 niet is gehaald. Zo nodig moeten aanvullende beheersmaatregelen worden uitgewerkt, zodat het evenwicht in het schommelfonds eind 2023 kan worden gewaarborgd.
E.5	Curaçao verhoogt de pensioengerechtigde leeftijd naar 66 (in 2025), tenzij uit onafhankelijk onderzoek blijkt dat een verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd naar 66 jaar in 2025 niet realistisch is en er alternatieve voorstellen zijn met hetzelfde budgettaire effect. Een onafhankelijk economisch instituut (aangewezen door het COHO in overleg met het land) brengt in kaart wat de structurele budgettaire effecten zijn voor de betaalbaarheid van de pensioenen en sociale zekerheid als de pensioengerechtigde leeftijd wordt verhoogd naar 66 jaar in 2025 en verder verhoogd zou worden door koppeling aan de levensverwachting en rekent de alternatieve voorstellen door. De uitkomsten worden voorgelegd aan Curaçao en Nederland waarna in overleg bekeken wordt hoe er invulling wordt gegeven aan de onderzoeksresultaten.	E.5.0	Activiteit nader in te vullen				

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting	
E.6	<p>Ondernemerschap en het investeringsklimaat zullen worden bevorderd. Daarbij is o.a. van belang dat het vergunningstelsel wordt geoptimaliseerd, de costs of doing business worden verlaagd, en bureaucratie (red tape) wordt weggenomen.</p> <p>Op basis van een integrale doorlichting van (o.a.) wet- en regelgeving zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd.</p>	E.6.3	Aanpak 'red tape' en 'cost of doing business'	7. Opleveren Plan van Aanpak 'red tape' en 'cost of doing business'	1 juli 2023	Curaçao + Nederland	De programmamanager heeft het plan van aanpak in concept opgeleverd. Het plan van aanpak voorziet in een kader gebaseerd op de Doing Business methode van de Wereld Bank, en zet een aanpak uit één t.b.v. quick wins, die in samenwerking tussen MEO en partners worden gerealiseerd. De aanpak bestaat uit verschillende onderdelen, en stuurt aan op onder meer: <ul style="list-style-type: none"> - het optimaliseren vergunningsverleningprocedures (voorheen E.6.3.6), - upgraden van digitale informatieportalen, digitalisering dienstverlening KVK en notarissen, - verlaging van de Cost of Doing Business door het stimuleren van verduurzaming van ondernemingen, - verdere digitalisering van bedrijven, - bevorderen van samenwerking tussen bedrijven om de schaal te vergroten en kosten te drukken en - een testcase voor het verbeteren van de toelatingsketen van kennismigranten, i.s.m. SOAW. 	
		E.6.5	Project integrale gebiedsontwikkeling Schottegat en Havengebied: dit wordt doorgeschoven naar een volgende agenda.					Het project wordt doorgeschoven.
		E.6.6	Het opstellen van een Theory of Change	2. Opstellen roadmap.	1 oktober 2023	Curaçao en Nederland	Het maken van de roadmap o.b.v. een Theory of Change. De Roadmap wordt ingezet t.b.v. het programma ter verbetering van het ondernemerschapsklimaat (E.6.3.7).	

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
E.7	Ontwikkelen en implementeren grondbeleid en ruimtelijk ordeningsbeleid.	E.7.1	Duurzame versterking van Domeinbeheer.	2. Vaststellen hoofdlijnen van de nieuwe inrichting van Domeinbeheer door RvM.	31 december 2023	Curaçao	Voordat de nieuwe inrichting op hoofdlijnen ter vaststelling kan worden voorgelegd aan de RvM, zal er een communicatie- en instemmingstraject volgen, waar onder andere de vakbonden in worden geconsulteerd.
				3. Voorstel met financiële kaders, een position paper en interne afspraken Domeinbeheer, intern VVRP met ministerie van Financiën.	31 maart 2024	Curaçao	In het derde kwartaal en vierde kwartaal zullen de begrotingspelregels worden aangepast voor de komende jaren, in lijn met het vastgestelde plan van aanpak. De exploitatie t.b.v. de gebiedsontwikkeling (E.7.4) is in de begroting verwerkt. In 2024 wordt de werkwijze voor werken met grondexploitaties vastgelegd in een Landsverordening.
		E.7.2	Hervorming en verzakelijking van het grond- en vastgoedbeleid en -beheer.	5. De administratie voor de uit te geven kavels of te ontwikkelen gronden wordt op pijl gebracht middels samenwerking met het kadaster en interviews met (oud) medewerkers.	1 juli 2023	Curaçao	Alle grotere gebieden zijn in kaart gebracht. Deze gronden moeten nog worden voorzien van een administratie die inzichtelijk maakt of deze gronden zijn uitgegeven of niet. Gronden die nog in kaart moeten worden gebracht, betreffen restkavels, waar tot ongeveer 40 woningen op staan.
		E.7.3	Schoon door de poort.	3. Formaliseren van in aanmerking komende illegaal geoccupeerde gronden en verlengen verlopen erfpacht gronden	31 december 2023	Curaçao	Het team van controleurs en uitgiftemedewerkers loopt de opbouwde caseload in 2023 in.
		E.7.4	Bijdrage aan de economische ontwikkeling.	2. Uitwerking principenota's over gebiedsontwikkelingen Rif en Colon	31 december 2023	Curaçao	Datum geactualiseerd. De investeringsnota's zullen, na een intensief proces van interne en externe ambtelijke afstemming, eind 2023 gereed zijn en in 2024, o.a. afgestemd op de financiële spelregels (zie E.7.1.3), aan de RvM worden voorgelegd voor besluitname en verwerking in de Landsbegroting.
				3. Afronden principenota's gebiedsontwikkeling Zakito en Maria Maai	30 september 2024	Curaçao	Het project Rif en Colon is veel omvangrijker dan initieel gedacht. Het project Zakito en Maria Maai schuift daarom door en gaat op een nader te bepalen moment van start.
				4. Procesvoorstel Ruimtelijke Economische Strategie, voorzien van een eerste verkenning van trends en kansen.	1 juli 2023	Curaçao	In het derde kwartaal wordt een position paper Economische gebiedsvisie opgeleverd. Op basis van deze notitie worden vervolgstappen bepaald.
		E.7.5	Bijdrage aan de overheidskas.	2. Verzenden facturen ter waarde van NAF 2,5 miljoen (cumulatief 2023).	31 december 2023	Curaçao	Target wordt behaald op basis van facturatie van huurinkomsten en erfpacht.

Thema F: Zorg

- Doel**
- het beheersen en beheersbaar houden van COVID-19;
  - het borgen van de continuïteit van de acute zorg;
  - het efficiënt inrichten van de zorg en het realiseren van een robuust en betaalbaar zorgstelsel.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
F.1	Om COVID-19 te kunnen beheersen en beheersbaar te houden worden de adviezen van het OMT Cariben (24 april 2020 en 3 juni 2020) doorgevoerd, waaronder in ieder geval de volgende maatregelen: <ul style="list-style-type: none"> - op peil houden beschikbare IC-capaciteit; - versterken diensten publieke gezondheid (o.a. i.v.m. bron- en contactonderzoek) - op voorraad houden van voldoende persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM); - vergoten en op peil houden testcapaciteit; - invoeren syndroom surveillance; - garanderen voldoende air-ambulance capaciteit; - Aankoop COVID vaccin en doorvoeren vaccinatieprogramma (vanaf beschikbaar zijn vaccin). 	F.1.1	Doorlopend		Doorlopend	Curaçao	
F.2	In het kader van doelmatigheid worden overbodige dubbelingen in het zorgaanbod van de verschillende ziekenhuizen en andere inefficiënties in kaart gebracht en teruggedrongen, middels opstellen en uitvoeren plan samenwerking regionale ziekenhuizen Caribisch gebied Koninkrijk en maken bestuurlijke afspraken, waaronder in ieder geval wordt verstaan: <ul style="list-style-type: none"> – reduceren van het aantal medische uitzendingen naar derde landen door uitbreiding van zorgaanbod binnen het Caribisch gebied van het Koninkrijk (top-specialistische zorg); – gezamenlijke inkoop medicatie, middelen, materialen en apparatuur; – regionaal opleiden en capaciteitsplanning van zorgpersoneel (kosten opleiding reduceren door minder opleiden in het buitenland); – rationalisering laboratoriumzorg en reductie aantal laboratoria; – medische specialisten die verzekerde zorg leveren in loondienst van ziekenhuizen (sterfhuisconstructie); – versterken samenwerking eerstelijnszorg en tweedelijnszorg; – herijken bekostigingswijze en tarieven tweedelijnszorg samen met zorgverzekeraars en Nederlandse zorgautoriteit. 	F.2.2	Voorstel om in gezamenlijkheid (Dutch Caribbean Hospital Alliance (DCHA) + het platform voor Zorgverzekeraars CAS-BES (PSZ)) een programma van eisen op te stellen waarop een (op kwaliteit en kosten gebaseerde) inventarisatie van tarieven van de bij DCHA aangesloten ziekenhuizen en zorginstellingen op andere bestemmingen (Colombia, Dominicaanse Republiek, Nederland) gestoeld zal worden.	1. Vastgesteld eindrapport zorgaanbod bij DCHA aangesloten ziekenhuizen en ziekenhuizen in de regio en de comparatieve kosten hiervan.	30 september 2023	DCHA/SZV/TWO	In het derde kwartaal zal na overleg met de minister van GMN worden besloten of de monitoring van de maatregelen onder F2 onder het Landspakket of het via het Vierlandenoverleg zal geschieden.
				3. Opgesteld plan van aanpak in vervolg op de onderzoeksresultaten.	31 december 2023	DCHA/SZV/TWO	Presenteren onderzoeksresultaten van het comparatief onderzoek dat SZV en DCHA uitvoeren om inzicht te krijgen in de gehanteerde tarieven door de bij DCHA i.o. aangesloten ziekenhuizen voor verleende diagnostiek en de tweede- en derdelijnszorg bij medische uitzendingen vanuit en tussen de CAS-BES (ei)landen.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
F.3	Op basis van bestaand en/of aanvullend onderzoek naar de doelmatigheid (inclusief bekostiging) en effectiviteit van de zorg en de uitkomsten van maatregel F.2 zullen voorstellen worden ontwikkeld en geïmplementeerd. Gedacht kan worden aan herijken verzekeringspakket en invoeren van eigen betalingen.	F.3.1	Een plan van aanpak vaststellen voor de inrichting van het traject om de duurzame betaalbaarheid, toegankelijkheid en kwaliteit van het zorgstelsel te realiseren. Hierbij wordt zowel de financieringskant, als de kostenkant (modernisering zorgstelsel waaronder governance) meegenomen.	4. Vastgesteld nader rapport stelselwijziging, inclusief voorstellen voor flankerend beleid (zoals preventie en versterking eerstelijnszorg).	31 juli 2023	Curaçao	Eind juni 2023 presenteert de Taskforce Hervorming Marktordening en Financiering Zorgsector het eindrapport over de stelselwijziging aan de RvM. Hierin zijn de opmerkingen van de TWO, waar mogelijk, verwerkt. De Raad van Ministers stelt het eindrapport in juli 2023 vast. Oorspronkelijke deadline was 30 juni 2023.
				5. Vastgesteld plan van aanpak naar aanleiding van nader rapport.	31 augustus 2023	Curaçao + Nederland	Nadat het eindrapport (F.3.1.4) is vastgesteld door de RvM, worden een of meer plannen van aanpak opgesteld voor de inrichting van een betaalbaar, toegankelijk en kwalitatief goed zorgstelsel, waarbij tevens voorstellen voor flankerend beleid worden meegenomen. Oorspronkelijke deadline was 31 juli 2023.
		F.3.2	De werkgroep SVB maatregelen werkt opties uit die op de korte termijn een bijdrage leveren aan de houdbaarheid van de sociale zekerheid en de zorg (zie ook E.4.1.3).	2. Opgeleverde maandelijks rapportage uitvoering SVB-maatregelen.	Maandelijks, laatste dag van de maand.	Curaçao	Conform besluitvorming RMR 18 juni 2021. Uit de rapportage moet blijken dat Curaçao op schema is om structureel evenwicht in het schommelfonds te bereiken in 2022 en 2023 zonder de landsbijdrage te verhogen.
				3. Ingevoerde noodzakelijke wetgeving en uitgewerkte aanvullende beheersmaatregelen.	1 augustus 2023	Curaçao	Concept-landsbesluit ligt bij minister voor aanbieding aan Raad van Advies voor advies. Hierna kan het landsbesluit worden vastgesteld door de minister en kan de implementatie worden gestart. Oorspronkelijke deadline was 1 juli 2022.
		F.3.3	Implementatie maatregelen ter minimalisering verliezen bij het ziekenhuis CMC.	8. Periodiek overleg over voortgang uitvoering spoor 1 plan van aanpak verduurzaming exploitatie CMC.	Maandelijks	Curaçao	Tussen NHC en TWO vindt maandelijks overleg plaats over de voortgang van spoor 1 van het plan van aanpak 'verduurzaming CMC', nu de inhoudelijke acties daarvan zijn belegd bij de Regiegroep "Sanering CMC entiteiten".
				9. Uitgevoerd onderzoek kostprijs en doelmatigheid CMC (en AAH).	31 juli 2023	Curaçao	Een onafhankelijk onderzoeksbureau onderzoekt de doelmatigheid van de bedrijfsprocessen van CMC conform aanbevelingen van de Nederlandse Zorgautoriteit en het bestuurlijk hoofdlijnenakkoord tussen de regering en de CMC-entiteiten.
				10. Vastgesteld besluit van de regering inzake een structurele regeling voor de kosten van zorg aan ongedocumenteerden en onverzekerde patiënten.	31 augustus 2023	Curaçao	Uitwerken van een formele financierings- en vergoedingsregeling voor de kosten van de zorg door CMC aan ongedocumenteerden en overige onverzekerde patiënten. Bovenstaande conform aanbeveling van de Nederlandse Zorgautoriteit en het bestuurlijk hoofdlijnenakkoord tussen de regering en de CMC-entiteiten.
				11. Aangenomen wetgeving instelling Curaçaose Zorgautoriteit (Cza) als onafhankelijke regelgever en toezichthouder.	1 maart 2024	Curaçao	Afronden concept-wetgeving door WJZ waardoor Cza als onafhankelijk toezichthouder op de zorgsector wordt ingesteld in Q3. Aanbieden aan de adviesorganen voor advies in Q4.

Thema G: Onderwijs

- Doel**
- het realiseren van een basiskwaliteit van onderwijs;
  - realiseren van een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt;
  - het realiseren van goede doorstroom tussen stelsels van onderwijs (al dan niet in Europees Nederland).

Maatregel (zie Landspakket)	Uitwerkingsactiviteit	Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
G.1 Een expertgroep uit de vier landen / groep onderwijsexperts uit de vier landen voert een doorlichting uit van het gehele onderwijsbestel, met inbegrip van alle publieke en particuliere betrokken partijen, inclusief de overheid. Hierbij komen in ieder geval aan de orde: <ul style="list-style-type: none"> - onderwijskwaliteit, lesmethoden en -middelen; - aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt; - doorstroom tussen ko, po, vo en mbo/ho/wo (al dan niet in Europees Nederland); - doelmatigheid en doeltreffendheid van de onderwijsbekostiging, mitigeren van inefficiënties in het systeem; - versterken van de kwaliteitsverbetering door effectief toezicht door onder andere de inspecties; samenwerking onderwijs- en ontwikkelingsvoorzieningen in de regio (en eventueel Europees Nederland). Hierbij worden in elk geval de onderwijsinspecties van de vier landen betrokken. Op basis van de uitkomsten van de doorlichting worden maatregelen ontwikkeld en geïmplementeerd.	G.1.1 Uitvoeren doorlichting op basis van vastgesteld plan van aanpak.	5. Opgestelde theory of change en onderliggende roadmap.	30 september 2023	Curaçao en Nederland	Afronden concept-theory of change en opstellen roadmap op basis van de opgeleverde nulmeting van het onderwijsbestel door de Onderwijsinspecties, het regeerprogramma 2021-2025 van Curaçao, de Onderwijsagenda 2020-2022 en de input van alle relevante stakeholders.
		6. Vastgestelde aanvullend onderzoeksvoorstel.	30 september 2023	Curaçao en Nederland	Naar aanleiding van de opgestelde Theory of Change en onderliggende roadmap (zie G.1.1.5), worden aanvullende onderzoeksvragen geformuleerd waar de reeds uitgevoerde doorlichting van het onderwijsbestel (nulmeting) nog geen antwoord op heeft gegeven.

Maatregel (zie Landspakket)	Uitwerkingsactiviteit	Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
<p>G.1 Een expertgroep uit de vier landen / groep onderwijsexperts uit de vier landen voert een doorlichting uit van het gehele onderwijsbestel, met inbegrip van alle publieke en particuliere betrokken partijen, inclusief de overheid. Hierbij komen in ieder geval aan de orde:</p> <ul style="list-style-type: none"> - onderwijskwaliteit, lesmethoden en –middelen; - aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt; - doorstroom tussen ko, po, vo en mbo/ho/wo (al dan niet in Europees Nederland); - doelmatigheid en doeltreffendheid van de onderwijsbekostiging, mitigeren van inefficiënties in het systeem; - versterken van de kwaliteitsverbetering door effectief toezicht door onder andere de inspecties; samenwerking onderwijs- en ontwikkelingsvoorzieningen in de regio (en eventueel Europees Nederland). <p>Hierbij worden in elk geval de onderwijsinspecties van de vier landen betrokken.</p> <p>Op basis van de uitkomsten van de doorlichting worden maatregelen ontwikkeld en geïmplementeerd.</p>	<p>G.1.2 Achterstallig onderhoud onderwijshuisvesting aanpakken.</p>	<p>10. Vastgesteld strategisch huisvestingsplan.</p>	<p>31 december 2023</p>	<p>Curaçao + Nederland</p>	<p>Opstellen van een advies aan de minister van OWCS over hoe en bij wie het structurele onderhoud aan de schoolgebouwen duurzaam organisatorisch kan worden belegd. Vervolgens maakt Curaçao in Q3 op basis van dit advies een keuze en volgt de organisatorische inrichting van het structurele onderhoud. Als derde stap kan in Q4 het strategisch huisvestingsplan worden opgesteld, inclusief implementatieplan. Oorspronkelijke deadline was 31 mei 2023.</p>
		<p>12. Functionerende uitvoeringsstructuur ten behoeve van het project achterstallig onderhoud schoolgebouwen.</p>	<p>31 december 2023</p>	<p>Curaçao en Nederland</p>	<p>Beschikbaar stellen financiële middelen voor externe ondersteuning en werven van lokale counterparts die eind 2023 de buitenlandse ondersteuners kunnen vervangen.</p>
		<p>13. Operationele duurzame en toekomstbestendige uitvoeringsstructuur onderhoud scholen.</p>	<p>31 maart 2024</p>	<p>Curaçao</p>	<p>Uitvoeren implementatieplan op basis van het vastgestelde strategisch huisvestingsplan (zie G.1.2.10).</p>
		<p>14. Uitgevoerd onderhoud scholen fase 1.</p>	<p>31 april 2023</p>	<p>Curaçao</p>	<p>Uitvoeren onderhoud drie scholen (Cola Debrotsschool, Nelly Winkelschool en Colegio Erasmo) conform de beschikking en voorwaarden van 7 oktober 2022.</p>
		<p>15. Uitgevoerd onderhoud scholen fase 2.</p>	<p>31 december 2023</p>	<p>Curaçao</p>	<p>Uitvoeren onderhoud negen scholen (Adventschool Bonam, St. Paulus College, Skol Immanuel, Colegio Alejandro Paula, Vigdis Jonckheer Mensing College, Marnix FO 1+2, Colegio Monseigneur Willem Ellis, Colegio San Hose FO 1+2 en Myrna Dovalschool) conform de beschikking en voorwaarden van 6 december 2022.</p>
	<p>G.1.3 Uitvoeren acties die volgen uit de doorlichting van het onderwijsbestel.</p>	<p>1. Vastgestelde actieplannen voor prioriteiten Curaçao.</p>	<p>31 juli 2023</p>	<p>Curaçao</p>	<p>Opstellen van actieplannen voor 1) het aanpassen bekostigingsmethodiek (V&V-stelsel), 2) de verdere ontwikkeling van de onderwijsapplicatie (CLOA), 3) een salarisbenchmark in de regio, 4) een optimalisering lerarenopleiding en 5) evaluatie personeel ten opzichte van het beroepsbeeld.</p>

Thema H: Versterken rechtsstaat

- Doel**
- een bijdrage leveren aan de versterking van de rechtsstaat, door in ieder geval in te zetten op het versterken van het grenstoezicht, de aanpak van financieel-economische criminaliteit en het verbeteren van het detentiewezen.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
H.1	In het belang van stabiliteit van de openbare orde en veiligheid worden tot nader orde geen bezuinigingen toegepast die de operationele uitvoeringscapaciteit binnen de meest vitale sectoren van de rechtsstaat (Politie, Douane, Landsrecherche, OM, Hof, Kustwacht, gevangeniswezen en de veiligheidsdienst) beperken.	H.1.1	Doorlopend		Doorlopend	Curaçao	
		H.1.3	Opstellen realistisch meerjareninstroomplan met financiële paragraaf ter garanderen operationele uitvoeringscapaciteit van alle H1-instellingen.	3. Opgestelde instroomplanning en instroomopgave voor het OM.	30 september 2023	Curaçao	Vaststellen functieboek voor OM (via reguliere interne procedure Curaçao). Afronden van de instroomplanning voor het OM.
H.9	Landen werken gezamenlijk toe naar een geharmoniseerd niveau van bescherming persoonsgegevens binnen het Koninkrijk middels een Rijkswet. Een plan van aanpak zal worden ontwikkeld en geïmplementeerd.	H.9.1	Projectfase uitvoeren op basis van vastgesteld plan van aanpak.	6. Hoofdstuk 3 concept wetsontwerp gereed	31 januari 2024	Curaçao en Nederland	Het derde hoofdstuk van de consensusrijkswet, inclusief de bijbehorende Memorie van Toelichting, zal voor het JVO van januari 2024 worden opgeleverd t.b.v. de opdrachtgever. Bij die gelegenheid zal aan de opdrachtgever ook een tussentijdse uitvoeringstoets worden aangeboden die ziet op hoofdstuk 2 van de rijkswet.
				7. Uitvoeringstoets wetsontwerp	n.n.b	Curaçao en Nederland	Nog niet actueel.
				8. Duidelijkheid bijstandsverzoek landen	15 augustus 2023	Nederland	In samenwerking met TWO gaat JenV de gevraagde bijstand voor het implementatietraject van de Rijkswet beschikbaar stellen, een en ander zoals verzocht door de ministers van Justitie van de landen op 14 december 2022.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
H.12	Beheer en toezicht t.a.v. het criminaliteitsfonds wordt op orde gebracht. Curaçao en Sint Maarten volgen de aanbevelingen uit de rapporten van de Raad voor de Rechtshandhaving op. Uiterlijk 1 april 2021 hebben de landen een onafhankelijke organisatie aangewezen die het fonds controleert op het opvolgen van de aanbevelingen en rapporteert of het fonds naar behoren werkt.	H.12.2	Aangewezen onafhankelijke organisatie controleert opvolging aanbevelingen en rapporteert of het fonds naar behoren werkt.	1. Implementatie aanbevelingen wordt gemonitord.	Doorlopend	Curaçao	Er wordt eens in de drie maanden een voortgangsrapportage opgeleverd.
				7. Goedgekeurde jaarverslagen zijn aangeboden aan de Staten.	Doorlopend	Curaçao	De jaarverslagen worden conform de eisen in het herziene Handboek opgesteld en aan de Staten aangeboden.
				8. Vastgestelde en vastgelegde afspraken tussen het OM, het GHvJ, Financiën en het CF over het proces voor verwerving van de inkomsten van het CF.	30 september 2023	Curaçao	Vastleggen van de afspraken tussen partijen over het proces voor verwerving in een protocol. Oorspronkelijke deadline was 15 juni 2023
				9. De herziende Landsverordening Criminaliteitsbestrijdingsfonds is gepubliceerd en in werking getreden.	Q4 2025	Curaçao	Curaçao is gestart met het wetgevingsproces.
				10. Regelgeving, beleid en procedures aangaande het CF zijn via een communicatieplan gecommuniceerd naar het bredere publiek.	31 december 2024	Curaçao	Opstellen van een Communicatieplan voor het CF in Q3 2023. Uitvoeren communicatieplan vanaf Q4 2023.
				11. Geoptimaliseerde organisatie.	30 september 2023	Curaçao	In kaart brengen werkwijze en procedures van CF en aanpassen aan het vastgestelde Handboek 2023. Doorlopen werving en selectie om formatie CF volledig in te vullen. Maken afspraken om toestroom van financiële middelen voor uitvoering van projecten te garanderen.
H.17	Curaçao komt met behulp van Defensie voor 1 maart 2021 met een plan van aanpak om de verouderde dienstplichtverordeningen aan te passen en om de CURMIL te professionaliseren, waarbij onder andere de doorstroombmogelijkheden van de CURMIL naar de landelijke veiligheidspartners worden verankerd.	H.17.1	Opstellen plan van aanpak gericht op verdere professionalisering van de CURMIL, waar actualisatie van de Dienstplichtverordening een onderdeel van is.	2. Geactualiseerde dienstplichtverordening.	n.n.b.	Curaçao + Nederland	Curaçao werkt met Defensie aan de actualisering van de dienstplichtverordening, een specifiekere tijdspad wordt nog bepaald.
		H.17.3	Opstellen moderne rechtspositieregeling voor Caribische beroepsmilitairen, inclusief wettelijke inkadering.	1. Vastgestelde gemoderniseerde rechtspositieregeling.	n.n.b.	Curaçao + Nederland	Opstellen notitie over de rol van de Curaçaose beroepsmilitairen binnen de krijgsmacht en de juridische grondslag van hun rechtspositie voor bestuurlijke standpuntbepaling. In Q3 2023 vindt de nadere uitwerking plaats van de materiele aspecten van de rechtspositieregeling.

Maatregel (zie Landspakket)		Uitwerkingsactiviteit		Beoogde resultaten	Afgerond	Actor	Toelichting
H.18	Curaçao heeft op 1 april 2021 de benodigde stageplaatsen beschikbaar gesteld ten behoeve van het Sociaal Vormings Traject. Curaçao en Defensie sluiten voor 1 februari 2021 een convenant dat hierop toeziet.	H.18.1	Op basis van een gesloten convenant benodigde stageplaatsen beschikbaar stellen.	11. Bijsturing project naar aanleiding van de evaluatie.	Doorlopend	Curaçao	Aan de hand van o.a. de tussentijdse evaluatie uit november 2022, zullen Curaçao en Defensie in goed overleg bepalen welke wijzigingen noodzakelijk zijn om het project te optimaliseren.
H.19	Curaçao komt met een getrappt plan voor de modernisering en hervorming van het aanbod van online-kansspelen. Dit plan bevat tevens een realistisch tijdspad met bijbehorende mijlpalen. De modernisering en hervorming omvat ten minste: 1. Wet- en regelgeving die voorziet in een onafhankelijke toezichthouder op online kansspelen. Zij verstrekt ook licenties en handhaaft indien nodig, waarbij als uiterste interventie de licentie kan worden ingetrokken. 2. Waarborgen dat aanbieders van online kansspelen vanuit Curaçao handelen conform wet- en regelgeving van de landen waarop zij zich richten. 3. Maatregelen om (via de Curaçao Gaming Control Board en de Belastingdienst) de door licentiehouders verschuldigde belastingen en licentievergoedingen te innen.	H.19.1	Uitwerken maatregel deel 1 en deel 2	7. Functionerend online portaal ter registratie van online gaming operators die actief zijn in Curaçao.	31 juli 2023	Curaçao	Doorvoeren laatste wijzigingen door GCB. De oorspronkelijke deadline was 24 mei 2023.
				17. Concept LOK die voldoet aan de uitgangspunten van H2/19 en het plan van aanpak is aangeboden aan de Staten.	31 augustus 2023	Curaçao	De resultaten van de beperkte toets door de TWO worden waar mogelijk meegenomen door het Ministerie van Financiën Curaçao. Nieuwe concepten van de landsverordening en de memorie van toelichting worden aangeboden aan de Raad van Advies Curaçao. De opmerkingen van de RvA worden verwerkt in een definitief concept, dat aan de Staten wordt aangeboden ter behandeling.
				18. LOK is vastgesteld.	1 oktober 2023	Curaçao	Voortzetten lopende wetgevingstraject door aanbieden concept-landsverordening aan de Raad van Advies Curaçao voor advies en vervolgens behandeling in de Staten.
				19. Vergunningsverleningsproces en modelvergunningen zijn gereed en voldoen aan uitgangspunten H19 en het plan van aanpak.	31 augustus 2023	Curaçao	Vergunningverleningsproces en Modelvergunningen worden ter kennisneming met de TWO gedeeld. Eventuele input van de TWO wordt waar mogelijk meegenomen door Curaçao. Concepten worden definitief gemaakt nadat de LOK is vastgesteld. Dit resultaat vervangt resultaten H.19.11 en H.19.12 uit de vorige uitvoeringsagenda.
				20. Inrichtingsplan (PvA) nieuwe toezichthouder is gereed en voldoet aan de LOK.	1 juni 2023	Curaçao	Inrichtingsplan nieuwe toezichthouder worden conform toezegging minister van Financiën van 15 mei 2023 ter kennisneming met de TWO gedeeld. Eventuele input van de TWO wordt waar mogelijk meegenomen door Curaçao.
		H.19.2	Er zijn waarborgen ingesteld die erop toezien dat het kansspelbeleid in Curaçao voorziet in de bescherming van minderjarigen en andere kwetsbare spelers	1. Afgerond onderzoek naar gokverslaving in opdracht van de Curaçao GCB.	1 oktober 2023	Curaçao	Het onderzoek naar gokverslaving wordt uitgevoerd door de ICUC. Door de uitgestelde start van het onderzoek, is het de verwachting dat de uitkomsten van het onderzoek eind september gereed zijn. De uitkomsten van het onderzoek zijn mede een basis voor het opstellen van lagere regelgeving. Oorspronkelijke deadline was 31 augustus 2023.
		2. Beoordelen of de bestaande (lagere) regelgeving voldoende waarborgen biedt.	30 juni 2024	Curaçao en Nederland	TWO vergelijkt het overzicht van de eerder geïnventariseerde lagere regelgeving (H.19.1.5) met de laatste versie van de LOK zoals die aan de Staten wordt aangeboden om te adviseren over de nog ontbrekende aspecten in de regelgeving op het gebied van anti-witwasbepalingen, technische eisen, AML/Counter Terrorism Financing en consumentenbescherming en verslavingspreventie en over de eventueel nog aan te passen en op te stellen (lagere) regelgeving. Oorspronkelijke deadline was 15 mei 2023.		

Landspakket Curaçao

Uitvoeringsagenda 1 juli – 30 september 2023